

R O M Â N I A
MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Nr. 734/C/938/III-5/2014

CONCLUZII

formulate de procuror în cauza nr. 5/1/2014/HP/P a Înaltei Curți de Casație și Justiție având ca obiect rezolvarea de principiu a chestiunii de drept vizând modul de aplicare a legii penale mai favorabile în cazul inculpatului în sarcina căruia s-a reținut săvârșirea infracțiunii în formă continuată, iar potrivit Noului Cod penal (care prevede limite mai reduse de pedeapsă) condițiile de existență ale infracțiunii continuate nu mai sunt îndeplinite (respectiv, dacă infracțiunea continuată poate funcționa ca instituție autonomă față de limitele de pedeapsă),

În temeiul art. 475 din Codul de procedură penală, prin încheierea din 7 martie 2014, pronunțată în dosarul nr. 48654/3/2012, Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție a sesizat instanța supremă, solicitând pronunțarea unei hotărâri prin care să dea o rezolvare de principiu următoarei chestiuni de drept:

Modul de aplicare a legii penale mai favorabile în cazul inculpatului în sarcina căruia s-a reținut săvârșirea infracțiunii în formă continuată, iar potrivit Noului Cod penal (care prevede limite mai reduse de pedeapsă) condițiile de existență ale infracțiunii continuate nu mai sunt îndeplinite (respectiv, dacă infracțiunea continuată poate funcționa ca instituție autonomă față de limitele de pedeapsă).

Din analiza încheierii de sesizare rezultă că aceasta aparține Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, problema de drept a cărei dezlegare se solicită nu a mai fost

supusă examenului Înaltei Curți de Casație și Justiție, nestatuându-se asupra acesteia prin pronunțarea unei hotărâri prealabile sau în recursul în interesul legii, după cum aceasta nu face nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, iar de lămurirea respectivei chestiuni de drept depinde soluționarea pe fond a cauzei.

*

În esență, chestiunea de drept ce se solicită a fi lămurită constă în a decide dacă, în ipoteza intervenției legii penale mai favorabile în cursul procesului penal (art. 5 din Codul penal), infracțiunea continuată este o instituție autonomă care funcționează, în virtutea acestui caracter, distinct în raport cu limitele de pedeapsă; dacă aplicarea legii penale mai favorabile se va face în mod distinct cu privire la cele două instituții, mai întâi cu privire la limitele de pedeapsă prevăzute pentru infracțiunea comisă și apoi în privința condițiilor de existență și tratamentului sancționator.

*

I. Infracțiunea continuată este o formă amplificată a infracțiunilor simple (și, uneori, chiar și a infracțiunilor complexe), compusă din repetarea acestora¹. Infracțiunea continuată este o ficțiune juridică, un conglomerat artificial de infracțiuni autonome, privit doar în mod arbitrar ca o unitate, spre a evita aplicarea tratamentului penal mai sever prevăzut de lege pentru săvârșirea mai multor infracțiuni similare². Infracțiunea continuată este o pluralitate unificată prin pedeapsă³. Caracterizările doctrinare citate relevă natura originară a infracțiunii continuate, aceea de pluralitate infracțională care, exclusiv prin ficțiune juridică, pentru rațiuni de politică penală, este tratată ca o formă a unității de infracțiune (denumită unitate legală pentru a marca diferența în raport cu reala unitate de infracțiuni, aceea naturală). Această natură originară a infracțiunii continuate permite concluzia existenței unor asemănări esențiale cu instituția concursului de infracțiuni. În acest context, având în vedere caracterul,

¹ **Iosif Fodor** în Explicații teoretice ale Codului penal român, volumul I, p.286, București, 1969

² **Vasile Papadopol, Doru Pavel**, Formele unității infracționale în dreptul penal român, Casa de editură și presă Șansa SRL, București, 1992, p.177

³ **George Antoniu** în Revista română de drept nr. 11/1968, p. 103

evident și de necontestat , de instituție autonomă al concursului de infracțiuni⁴, este întemeiată concluzia potrivit căreia și infracțiunea continuată este o instituția autonomă.

Concluzia caracterizării infracțiunii continuate drept instituție autonomă este susținută și din perspectiva tratamentului sancționator al acesteia, chiar și în condițiile în care sporul de pedeapsă nu este evidențiat în procesul de stabilire a pedepsei. Astfel, nu se poate nega că tratamentul sancționator specific infracțiunii continuate se realizează cu ajutorul a două elemente⁵: pedeapsa de bază (pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea care a fost comisă în mod continuat) și sporul legal (adăugat la maximul special prevăzut de textul de incriminare). Modul practic de aplicarea a tratamentului sancționator specific infracțiunii continuate (*a se vedea nota de subsol nr. 5*) relevă existența unor etape distincte și succesive de sancționare care, chiar dacă nu apar cu acest caracter în dispozitivul hotărârii, se impun a fi marcate în motivarea acesteia (aspect afirmat și recomandat de doctrină și confirmat de jurisprudență).

Pe de altă parte, aplicarea pedepsei într-un singur timp, prin stabilirea unei pedepse unice pentru întreaga unitate infracțională, fără evidențierea distinctă a sporului, nu infirmă faptul că, în identificarea acestei pedepse, se ține seama, dacă se apreciază necesar, și de sporul legal care, astfel, își păstrează autonomia funcțională în raport cu pedeapsa de bază, prevăzută de textul de incriminare pentru infracțiunea comisă în mod continuat. De altfel, neevidențierea sporului nu reprezintă o specificitate a unității infracționale (și, prin aceasta, a lipsei de autonomie), ci este specifică și formelor de pluralitate (recidiva postexecutorie).

⁴ art. 10 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal - *Tratamentul sancționator al pluralității de infracțiuni se aplică potrivit legii noi atunci când cel puțin una dintre infracțiunile din structura pluralității a fost comisă sub legea nouă, chiar dacă pentru celelalte infracțiuni pedeapsa a fost stabilită potrivit legii vechi, mai favorabilă.*

C. Barbu, Aplicarea legii penale în spațiu și timp, Ed. Științifică, 1972, p.196 - *Prin urmare, instituții precum suspendarea condiționată a executării pedepsei, concursul de infracțiuni, recidiva, participația, reabilitarea, prescripția etc, deși sînt independente de normele care prevăd incriminări și pedepse, nu pot constitui o lege separată față de celelalte dispoziții penale împreună cu care alcătuiesc un sistem unitar pînă în momentul abrogării lui.*

⁵ **Vasile Papadopol, Doru Pavel**, op. cit., p. 179; **Ștefan Daneș, Vasile Papadopol**, Individualizarea judiciară a pedepselor, Ediția a II-a, Editura Juridică, p. 425 - *În mod concret, instanța va proceda astfel: mai întâi va determina pedeapsa de bază, prin raportare fie la forma tipică a infracțiunii, fie la una din formele ei calificate, după caz; apoi, în raport cu pericolul social al întregii activități infracționale, va aprecia dacă este cazul să aplice o pedeapsă între limita minimă și limita maximă a pedepsei de bază (...); în fine, dacă nici maximul special nu s-ar învedera îndestulător, va depăși acest maxim, în limitele sporului (...).Întrucât sporul este facultativ, apare indicat, - deși legea nu impune în mod expres o asemenea obligație - ca, ori de câte ori aplică o pedeapsă superioară maximului special, instanța să arate considerațiile ce au determinat-o să aprecieze (...) că acel maxim nu este suficient și că se impune adăugarea unui spor.*

Caracterizarea infracțiunii continuate drept o cauză specială de individualizare a pedepsei⁶ nu conduce la asimilarea acesteia cu circumstanțele și, prin aceasta, la concluzia lipsei de autonomie. Singurul element comun atât circumstanțelor, cât și infracțiunii continuate îl reprezintă faptul că ambele sunt cauze de individualizare a pedepsei. Însă, în cadrul acestei categorii comune, se operează cu distincția dintre circumstanțe și stări. Stările (de agravare sau de atenuare) se referă la modul cum se prezintă anumite entități, instituții cu o reglementare distinctă în partea generală a Codului penal, având semnificație în ceea ce privește gradul de pericol social al faptei sau periculozitatea făptuitorului, prin legătura lor directă sau indirectă cu săvârșirea unei infracțiuni (de exemplu, pluralitatea de infracțiuni, forma continuată a infracțiunii, tentativa)⁷. În consecință, infracțiunea continuată este o stare de agravare, iar nu o circumstanță. Distincția este relevantă din perspectiva modului în care acestea își produc efectele asupra pedepsei. Stările de agravare ori de atenuare își produc efecte fiecare în parte asupra pedepsei, acționând succesiv, în timp ce concursul de circumstanțe nu are același efect, producând doar o singură atenuare ori agravare, oricâte astfel de circumstanțe ar fi⁸. Nefiind strâns legată de faptă, infracțiunea continuată, ca stare de agravare, poate fi aplicată autonom în raport cu dispozițiile textului de incriminare, respectiv cu limitele de pedeapsă prevăzute de acesta.

*

II. În raport cu concluzia autonomiei instituției infracțiunii continuate în raport cu limitele de pedeapsă, aplicarea legii penale mai favorabile, în cazul inculpatului în sarcina căruia s-a reținut săvârșirea infracțiunii în formă continuată, iar potrivit Noului Cod penal (care prevede limite mai reduse de pedeapsă) condițiile de existență ale infracțiunii continuate nu mai sunt îndeplinite, se va face în mod distinct⁹ cu privire la cele două instituții, mai întâi cu privire la limitele de pedeapsă prevăzute pentru infracțiunea comisă și apoi în privința condițiilor de existență și tratamentului sancționator. Condițiile de existență și tratamentul sancționator prevăzute pentru infracțiunea continuată formează o singură instituție, nefiind posibilă disocierea lor în vederea aplicării

⁶ **Iosif Fodor**, op. cit., p. 295 - (...) *continuitatea activității infracționale constituie o cauză specială de individualizare a pedepsei*.

⁷ **C. Bulai**, Manual de drept penal, partea generală, Editura All, 1997, p.353, 354; **Constantin Mitrache, Cristian Mitrache**, Drept penal român, partea generală, Universul Juridic, București, 2003, p. 361

⁸ ibidem

⁹ **Florin Streteanu**- *Aspecte privind aplicarea în timp a legii penale în condițiile intrării în vigoare a Noului Cod penal*, în Caiete de Drept Penal nr. 3/2013, p. 22,23.

separate a legii penale mai favorabile. În cadrul acestui proces vor fi avute în vedere modificările aduse instituției infracțiunii continuate prin intrarea în vigoare a Noului Cod penal, respectiv:

- modificarea limitelor legale de pedeapsă pentru infracțiunea comisă;
- modificarea condițiilor de existență ale infracțiunii continuate. Astfel, art.35 alin.1 NCP menține condițiile de existență din reglementarea actuală, la care adaugă una suplimentară – unitatea de subiect pasiv – cerință ce nu era impusă de jurisprudența majoritară actuală, cel puțin în cazul infracțiunilor contra patrimoniului;
- modificarea tratamentului sancționator prevăzut pentru infracțiunea continuată, noua reglementare reducând sporul aplicabil la 3 ani, în condițiile menținerii caracterului facultativ al acestuia.

În prima etapă, constatându-se continuitatea incriminării, vor fi comparate limitele speciale ale pedepsei, prevăzute atât în vechea, cât și în actuala reglementare. În funcție de rezultatul comparației, va fi identificată legea penală mai favorabilă din perspectiva limitelor de pedeapsă prevăzute pentru infracțiunea comisă, pedeapsa urmând a fi individualizată în raport cu legea penală identificată ca fiind mai favorabilă.

În a doua etapă, pentru determinarea legii mai favorabile aplicabile ansamblului de fapte comise, va fi comparat tratamentul prevăzut de Codul penal anterior pentru infracțiunea continuată, cu tratamentul prevăzut de Noul Cod penal pentru concursul de infracțiuni. Comparația nu va avea în vedere tratamentul prevăzut de noul cod pentru infracțiunea continuată – deși este mai favorabil – întrucât, în raport de condițiile de existență stabilite de reglementarea nouă, pluralitatea de acțiuni nu poate fi calificată ca infracțiune continuată. Rezultatul acestei comparații, în practică, este probabil să conducă, cel mai frecvent, la concluzia că sunt mai favorabile dispozițiile Codului penal anterior.

*

III. Această concluzie implică anumite precizări, după cum urmează:

1. Prin decizia¹⁰ nr. 265 din 6 mai 2014, Curtea Constituțională, admitând excepția de neconstituționalitate a art. 5 C.p., a constatat că această dispoziție este constituțională în măsura în care nu permite combinarea prevederilor din legi succesive în stabilirea și aplicarea legii penale mai

¹⁰ publicată în Monitorul Oficial nr. 372 din 20 mai 2014

favorabile. Aceasta presupune că, potrivit interpretării constituționale a art. 5 C.p, stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile se va realiza exclusiv conform criteriului aprecierii globale, respectiv legea penală mai favorabilă va fi aceea care, în ansamblu, are un caracter mai favorabil, indiferent dacă, punctual, unele dintre dispozițiile acesteia sunt mai severe.

Potrivit art. 147 alin. 4 din Constituție și art. 31 alin. 1 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, decizia prin care se constată neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare este obligatorie și are putere numai pentru viitor.

În consecință, de la data publicării în Monitorul Oficial a deciziei nr. 265/2014 a Curții Constituționale, art. 5 C.p va avea exclusiv conținutul (semnificația / interpretarea) stabilite prin această decizie.

2. Așa cum rezultă din dispozitivul deciziei menționate, art. 5 C.p nu a fost declarat neconstituțional, ci neconstituțională a fost identificată una dintre interpretările acestuia, aceea care permite combinarea prevederilor din legi succesive în stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile. Prin urmare, art. 5 C.p, nefiind declarat neconstituțional, existența sa normativă nu este afectată. Într-un asemenea context, nu sunt incidente dispozițiile art. 5 alin. 2 C.p care ar permite aplicarea art. 5 din același cod, în interpretarea neconstituțională, situațiilor juridice născute până la publicarea deciziei instanței de contencios constituțional, întemeiat pe caracterul acestuia de lege penală mai favorabilă. De altfel, aceeași concluzie este exprimată și în paragraful 57 al deciziei¹¹.

3. Pe de altă parte, prin decizia menționată se pune capăt unei jurisprudențe majoritare, constante și previzibile care a promovat interpretarea neconstituțională a art. 5 C.p. Astfel, decizia Curții Constituționale va determina modificarea domeniului de incidență al art. 5 C.p, restrângându-l exclusiv la interpretarea constituțională a acestuia și, în consecință, va agrava situațiile juridice care vor intra sub incidența acestuia.

În acest context, interpretarea neconstituțională a art. 5 C.p trebuie considerată ca încorporată în legea veche, creându-se astfel o succesiune de legi în ceea ce privește art.5 C.p. Această succesiune urmează a fi soluționată conform principiului legii penale mai favorabile (art. 15 alin. 2 din Constituție și art. 5 alin. 1 C.p).

¹¹ ”De asemenea, Curtea reține că dispozițiile art. 5 alin. 2 teza întâi (...) nu sunt incidente ca efect al pronunțării prezentei decizii, întrucât, în acest caz, Curtea nu declară neconstituțională o prevedere legală (...) ”

În configurarea succesiunii de legi în ceea ce privește art. 5 C.p. vor intra legea veche (art. 5 C.p care conținea și interpretarea neconstituțională, aceea a identificării legii penale mai favorabile potrivit criteriului instituțiilor autonome și care are caracter mai favorabil) și legea nouă (art. 5 C.p în interpretarea restrânsă la sensul constituțional, acela al identificării legii penale mai favorabile exclusiv potrivit criteriului aprecierii globale și care are caracter defavorabil).

Comparând legile succesive, mai favorabilă va fi legea veche. Legea nouă, conținând interpretarea constituțională a art. 5 C.p, având caracter restrictiv, mai sever, nu va retroactiva. Prin urmare, aceasta va fi aplicată numai situațiilor juridice create după apariția sa (data publicării deciziei nr. 265/2014 în Monitorul Oficial). Mai mult, această concluzie este susținută și de caracterul obligatoriu ex nunc al deciziilor Curții Constituționale.

*

Sintetizând, în virtutea caracterului obligatoriu pentru viitor al deciziei, art. 5 C.p în această interpretare se va aplica numai situațiilor juridice născute începând cu momentul publicării deciziei, iar nu și celor născute anterior acestui moment. Acestor din urmă situații juridice va continua să li se aplice interpretarea neconstituțională a art. 5 C.p, aceea a identificării legii penale mai favorabile conform criteriului aprecierii pe instituții autonome, argumentat de caracterul mai favorabil al acestei interpretări.

4. Această concluzie este fundamentată nu pe incidența art. 5 alin. 2 C.p, ci pe conceptul autonom de lege (aplicabil în virtutea art. 20 alin.1 din Constituție¹²), astfel cum a fost configurat în jurisprudența Curții europene a drepturilor omului, respectiv dreptul de origine atât legislativă, cât și jurisprudențială și care implică anumite condiții calitative, printre care cele de accesibilitate și previzibilitate¹³.

Astfel, în jurisprudența Curții europene a drepturilor omului s-a pus problema interpretării noțiunii de lege, în sensul autonom de izvor al unei reguli de conduită, generală și obligatorie.

¹² „Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.”

¹³ Kokkinakis c. Greciei, §§40-41; Cantoni c. Franței, §29; Coeme ș.a c. Belgiei, §145; E.K.c.Turciei, §51; Del Rio Prada c. Spaniei, §91;

Verificând condițiile în care jurisprudența ar fi în măsură să satisfacă cerința de a genera o normă de drept, Curtea europeană a statuat că, în măsura în care practica judecătorească este constantă și cunoscută (publicată), ea are această aptitudine, regulile desprinse din aceasta având caracter accesibil și previzibil, întocmai ca și norma cuprinsă în „lege”, în sensul formal al acestei din urmă noțiuni.

Pronunțate inițial în legătură cu sistemele de Common-Law, aceleași considerente au fost apoi explicit transpuse și în ceea ce privește sistemele de drept romano-germanic:

- ✓ *„Jurisprudența constantă nu poate fi ignorată. În interpretarea paragrafului 2 al art. 8 din Convenție, precum și a altor dispoziții similare ale acesteia, Curtea a înțeles întotdeauna termenul de „lege” în sensul ei „substanțial”, nu în cel „formal” (...) jurisprudența a avut în mod tradițional un rol important și în statele continentale, în asemenea măsură încât întregi ramuri ale dreptului pozitiv sunt în mare parte rezultatul deciziilor instanțelor. Curtea a avut în vedere jurisprudența instanțelor în mai multe cauze (...) Într-o materie care face obiectul unei legi scrise, „legea” o constituie modul în care interpretarea legii s-a transpus cu caracter obligatoriu de către instanțe, inclusiv acea interpretare care, când este necesar, ține cont de orice noi realități sociale.”¹⁴*
- ✓ *„A existat o jurisprudență constantă a tribunalului federal privitoare la publicarea de articole obscene. Publicată, deci accesibilă, și respectată și de jurisdicțiile inferioare, această jurisprudență a completat conținutul art. 204 alin. 1 din codul penal. În aceste condiții, condamnarea reclamanților este „prevăzută de lege” în sensul art. 10 par. 2 din convenție.”¹⁵*
- ✓ *„Această din urmă posibilitate nu este expres prevăzută de lege, dar ea a rezultat din jurisprudența instanțelor într-o manieră care îi conferă o incontestabilă natură similară celei care a fost atribuită de doctrină prezumției anterior prevăzute expres în art. 392 alin. 1 (din codul vamal, n.n.).”¹⁶*

¹⁴ *Kruslin împotriva Franței*, Hotărârea din 24 aprilie 1990, seria A nr. 176-A, pag. 20, par. 29.

¹⁵ *Müller și alții împotriva Elveției*, Hotărârea din 24 mai 1988, seria A nr. 133, pag. 20, par. 29.

¹⁶ *Salabiaku împotriva Franței*, Hotărârea din 7 octombrie 1988, seria A nr. 141, pag. 16-17, par. 29.

- ✓ „Nu se poate face abstracție de jurisprudența bogată a instanțelor privind dreptul de suprafață (paragrafele 32-33 de mai sus). În acest scop, Curtea amintește că a înțeles întotdeauna termenul „lege” în accepția sa „materială” și nu „formală” (...) Reclamanții nu pretind ca termenii « prevăzută de lege » să ceară un asemenea text în toate cazurile. Ei invocă numai faptul că tribunalele interne nu au făcut aplicarea jurisprudenței constante privind modalitățile de constituire a dreptului de suprafață, ceea ce afectează direct principiul siguranței juridice (...) Curtea constată că Hotărârea Curții Supreme de Justiție din 5 decembrie 2001 a stabilit că Consiliul Municipal Arad a dobândit dreptul de suprafață în virtutea unei « situații de fapt care nu este dorită sau cunoscută de interesați » și care permite să se dea efect « aparenței de drept ». Or, în temeiul jurisprudenței tribunalelor interne, dreptul de suprafață rezultă numai din lege, din prescripția achizitivă, din legat sau din acordul părților. (...) Curtea constată astfel că aparența de drept la care face trimitere Curtea Supremă de Justiție nu intră în categoria acțiunilor și faptelor ce ar putea justifica dreptul de suprafață. Reiese în mod evident că ingerința în dreptul la respectarea bunurilor reclamanților nu are bază în dreptul intern.”¹⁷

Rezultă că, în sensul autonom al Convenției europene a drepturilor omului, **noțiunea de lege include și jurisprudența, în măsura în care aceasta este cunoscută (publicată) și constantă, ca atare aptă, pe de o parte, să reclame anume conduite și, pe de altă parte, să legitimeze așteptarea ca în toate cazurile similare autoritatea să aibă același (previzibil) comportament.**

În aceste condiții, jurisprudența anterioară, accesibilă și previzibilă, care a promovat interpretarea neconstituțională a art. 5 C.p reprezintă o lege, în sens autonom.

5. Fac parte din această jurisprudență inclusiv deciziile instanței supreme pronunțate în dezlegarea unor chestiuni de drept ; în condițiile în care trăsăturile anterior menționate fac ca practica judecătorească de caz să fie asimilată, în sens convențional, legii, atunci cu atât mai mult trebuie

¹⁷ Bock și Palade împotriva României, Hotărârea din 15 februarie 2007, par. 61 -63.

recunoscută aceeași valoare unui act jurisprudențial căruia caracterul general obligatoriu îi este conferit chiar prin lege. Astfel, potrivit art. 173 din Codul penal, prin lege penală se înțelege orice dispoziție cu caracter penal cuprinsă în legi organice, ordonanțe de urgență sau alte acte normative care la data adoptării lor aveau *putere de lege*.

Din acest text rezultă *că au natura de izvor de drept penal acele acte care instituie norme „cu putere de lege”*.

Prin *normă* se înțelege o regulă de conduită, cu caracter general și impersonal, o regulă caracterizată prin tipicitate și obligativitate. Are acest caracter o regulă care nu este emisă în considerarea unui caz individual, ci care, impersonală, se aplică în mod obligatoriu tuturor conduitelor și subiecților din domeniul în care intervine.

Prin sintagma „*acte cu putere de lege*” trebuie să înțelegem acele acte prin care se impun reguli care au trăsăturile normelor cuprinse în legi, respectiv dacă, indiferent de emitent, au forța juridică similară unei legi.

În considerarea acestor trăsături, *caracterul de izvor de drept penal a fost afirmat necontestat, în doctrină, în ceea ce privește deciziile pronunțate în recursul în interesul legii*¹⁸. În același sens pledează însăși jurisprudența Curții Constituționale: exercitând controlul de constituționalitate asupra unei soluții pronunțate într-un recurs în interesul legii¹⁹ în temeiul art. 29 din Legea nr. 47/1992, temei care îi permite să cenzureze „neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare”, instanța de control constituțional s-a raportat la decizia în interesul legii ca la un act cu putere de lege²⁰.

În același sens sunt și considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014.

Tot în considerarea caracterului obligatoriu și general opozabil *s-a recunoscut și deciziilor Curții Constituționale caracterul de izvor de drept penal*²¹.

Or, motivele pentru care caracterul de izvor de drept penal a fost recunoscut deciziilor pronunțate în interesul legii și deciziilor Curții Constituționale se regăsesc și în ceea ce privește hotărârile prealabile, acestea

¹⁸ F. Streteanu, *Tratat de drept penal: Partea generală*, vol. 1, București, Editura C.H. Beck, 2008, p. 116 și doctrina acolo indicată.

¹⁹ Decizia nr. 206 din 29 aprilie 2013, publicată în M. Of. nr. 350/13.06.2013.

²⁰ Curtea a decis că este neconstituțională „*dezlegarea dată problemelor de drept judecate prin Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secțiile Unite nr. 8 din 18 octombrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 416*” (s.n.).

²¹ idem, p. 101.

din urmă având caracter similar celorlalte două tipuri de acte jurisdicționale menționate.

Potrivit art. 147 alin. (4) din Constituție și art. 11 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor.

În ceea ce privește hotărârile în interesul legii, potrivit art. 474 alin. (4) C.p.p., dezlegarea dată problemelor de drept judecate este obligatorie pentru instanțe de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Potrivit art. 477 alin. (3) C.p.p, *dezlegarea dată chestiunilor de drept este obligatorie pentru instanțe de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României, Partea I.*

Așadar, ca și în celelalte cazuri, caracterul general obligatoriu al hotărârilor prealabile este neechivoc statuat.

Câtă vreme interpretarea dată legii de către Înalta Curte de Casație și Justiție devine pentru toate instanțele obligatorie, urmând a fi aplicată în toate cauzele de același fel, trebuie admis că această interpretare constituie o normă cu forța juridică egală cu a legii și că, prin urmare, hotărârea constituie și ea „un act cu putere de lege”.

De altfel, aceasta este și premisa de la care pornește însăși Curtea Constituțională când, analizând natura și efectele Deciziei nr. 2 din 14 aprilie 2014 a Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, arată: *„Conținutul normei juridice, în interpretarea dată prin aceste din urmă hotărâri, este supus controlului de constituționalitate, asemenea interpretărilor date prin deciziile care soluționează recursurile în interesul legii (...) În măsura în care prin dezlegarea dată unor probleme de drept se atribuie unui text de lege un anumit înțeles, instanța de judecată, din oficiu, procurorul sau partea dintr-un proces care se consideră prejudiciată constituțional de dispoziția legală respectivă în interpretarea statuată prin hotărârea prealabilă pot uza de invocarea excepției de neconstituționalitate”*²².

*

²² Decizia nr. 265 in 6 mai 2014, §. 53.

IV. Soluția problemei de drept ce face obiectul sesizării, în contextul precizărilor anterioare, este următoarea:

1. aplicarea art. 5 C.p situațiilor juridice născute anterior publicării în Monitorul Oficial a deciziei nr. 265/2014 a Curții Constituționale se va realiza potrivit criteriului aprecierii pe instituții autonome, astfel cum a fost expus în cele ce preced (a se vedea pct. I și II);

2. aplicarea art. 5 C.p situațiilor juridice născute începând cu data publicării în Monitorul Oficial a deciziei nr. 265/2014 a Curții Constituționale se va realiza potrivit criteriului aprecierii globale. Aceasta presupune nevalorificarea caracterului autonom al infracțiunii continuate în raport cu limitele de pedeapsă. Astfel, se va compara situația juridică creată prin aplicarea exclusiv a dispozițiilor din legea veche (Codul penal anterior) cu cea creată prin aplicarea, de asemenea, exclusivă a dispozițiilor din legea nouă (Codul penal în vigoare), cu precizarea că, potrivit legii noi, termenul de comparație îl va constitui un concurs de infracțiuni, iar nu o infracțiune continuată. În urma acestei comparații urmează a fi identificată legea penală mai favorabilă.

Pentru aceste motive,

În temeiul art. 475-477 C.p.p,

Vă solicităm

Pronunțarea unei decizii prin care chestiunea de drept supusă dezlegării să primească rezolvarea propusă prin prezentele concluzii.

PROCUROR GENERAL,

TIBERIU - MIHAIL NIȚU